

Răni și leacuri (II)

Prea nobile po[irci...

Fie șarlatanie, fie convingere sinceră în puterea miraculoasă a unor așa-zise medicamente, alifii sau poșirci care mai de care mai strani, dacă judecăm după compoziție, luptătorul medieval se dovedea a fi „cobaiul” perfect pentru tot felul de vraci, medici, chirurghi sau spițeri.

În timpul Războiului de 30 de ani (1618-1648), vreun iscusit spițer descoperise și împrăștiase printre combatanți, pentru a le insufla curaj, o nobilă poșircă, al cărei nume nu lăsa nici o îndoială cu privire la rostul ei: *Aqua Magnanimitatis*. Bazându-se pe calitățile de războinic ale furnicilor (!), licoarea se dovedea a fi mai greu de preparat, dar respectarea cu sfințenie a modului de administrare garanta succesul tratamentului. Rețeta prevedea ca în miezul verii să se „biciuiască un mușuroi de furnici, astfel încât ele, de groază, să secrete un lichid urzicător, cu miros puternic. Ia, după plac, o cantitate de furnici și pune-o într-un alambic. Toarnă peste furnici rachiul tare, astupă alambicul și pune-l la soare. Lasă-l să stea 14 zile, după care distilează-l și, în spirtul astfel obținut, pune o uncie de scortșoară”.

Soldatul care, înainte de a intra în luptă, lua o jumătate de lingură din această miraculoasă băutură, amestecată cu un vin bun, era îndată cuprins de curaj, de o însuflețire eroică, înălțătoare, care îndemna la fapte mari. Ungerea spadei și a mâinii garanta uciderea a 10-12 vrăjmași (nici mai mult, nici mai puțin!), pentru că dușmanul, doar văzându-l pe un luptător astfel tratat, ar fi fost imediat cuprins de frică. Este foarte probabil însă ca vajnicii combatanți să fi fost contrariați, în miezul înclăștărilor, că licoarea nu-și făcea efectul, alegându-se cu răni, în cel mai fericit caz, sau fiind omorâți, în cea mai rea dintre împrejurări.

Frigul a fost combătut, mai mereu, cu rachiul. Sunt convins că vă închipuiți că acest minunat „medicament” împotriva temperaturilor scăzute s-ar fi băut. Ei bine, vă înșelați! Acesta... se turna în cizme, după ce picioarele fuseseră învelite în hârtie și ciorapi! Un amestec „sofisticat” din excremente de porumbel arse și rachiul, în care apoi s-ar fi lăsat la înmuiat hainele, garanta suportarea,

nu mai puțin de două săptămâni, a celui mai aprig ger! Până la urmă trebuie să se fi convins chiar și cei mai îndărătnici că rachiul este mai util dacă va fi „îndesat” pe gât!e!

Johannes Staricius, într-o lucrare cu un titlu promițător – *Comoara tainică a eroilor* –, care a cunoscut ediții numeroase, autorul prezentându-se pe sine ca un bun cunoscător al *științei magice*, punea la îndemâna celor

Gravură de Juan Valverde de Amusco, 1559

domici să fie invincibili pe câmpul de luptă un remediu vegetal: mușchiul crescut pe țeasta unui om spânzurat sau tras pe roată! Nu e de mirare, așadar, că, la 1684, la târgul de la Lipsca (Leipzig), unii negustori descurcăreți vindeau, la... butoi, capete de turci, adunate în urma asediului Vienei. Deși fiecare cap prețuia, inițial, un taler, legea cererii și a ofertei s-a impus și, la sfârșitul târgului, prețul de cumpărare a crescut la opt taleri, ceea ce înseamnă că mulți luptători, adepți ai metodelor magice preconizate de Staricius, trebuie să fi data iama prin târgul german...

Românii acordau medicamentelor un rol

Maior FLORIN ȘPERLEA

minor, dar există documente potrivit cărora domnii români atrăgeau la curțile lor medici vestiți, care prescriau medicamente. Oamenii lui Mihai Viteazul cumpărau în cantități mari, la Veneția, așa-numitul *Bolus armenicus*, un medicament folosit mai cu seamă pentru calitățile lui sicative și

astringente, în afecțiuni umede ca sifilisul, gonoreea, blenoragia sau pentru oprirea hemoragiilor. Nu întâmplător se procura de la Veneția acest medicament, pentru că acolo trăiau, în secolul al XVI-lea nu mai puțin de 11.000 de prostituate, iar sifilisul era foarte răspândit. Culmea este că autoritățile venețiene, în pragul unei epidemii de sifilis, au considerat utilă alungarea prostituatelor din oraș, ceea ce a contribuit la răspândirea cu repeziciune a bolii. Mercenarii angajați în armata lui Mihai Viteazul suferau de sifilis, dacă judecăm după cantitățile mari de *Bolus armenicus* achiziționate la ordinul domnului muntean. Așa s-a ajuns ca, în secolul al XVII-lea, armatele imperiale germane să fie însoțite, în marșurile lor, de o a doua armată, mai numeroasă chiar decât prima, compusă din prostituate.

Teriaca, un fel de „magiun” cu efect sedativ puternic, asemănător opiumului, era un medicament introdus la noi în secolul al XVII-lea, dar folosit pe scară largă în veacul următor, în pofida faptului că, uneori, provoca accidente letale.

Boli precum epilepsia, nebunia sau turbarea erau considerate pedepse dumnezeiești, pentru pedepsirea păcatelor. Așa se și explică formula, cu o lungă carieră la noi, „I-a luat Dumnezeu mințile!” Or, dacă boala venea de la Dumnezeu, atunci remedii nu putea veni decât tot de acolo. La 1652, *Îndreptarea legii* preciza: „Și când bolnăvește cineva, zice să aducă dohtorul, aduce-l ca să vază să cunoască ce-i e boala; ci tot ni e nădejdea la Dumnezeu, carele ține viața și moartea. Drept aceia și boalele toate nu le drege, nice le face să-l tămăduiască dohtoriiile sau vraciurile, ce le socotim ca niște ajutori firii omenesti și atunci nu ne nădăduim pre dohtori, ce ne lăsăm toată puterea la Dumnezeu, carele ține sănătatea și moartea și viața”. ■